

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**40 HADITHE
PËR
NDJENJËN E TURPIT**

Tiranë, 2025

Titulli: **40 hadithe rreth ndjenjës së turpit**

I përktheu nga arabishtja: Haxhi Shejkh
Vullnet **MERJA**

I redaktoi: Prof. Dr. Hajri **SHEHU**

I korrektoi: Ma. Isra **MERJA**

Përkujdesja kompjuterike: Sabrie **FEZA**

Kopertina: Sabrie **FEZA**

Botoi: Shoqata **“FLLADI”** – Tiranë, 2025

DY FJALË

**Me emrin e Allahut,
të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit**

Falënderimet i takojnë Allahut të Madhëruar. Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi Profetin Muhamed, mbi familjen e tij të pastër dhe mbi shokët e tij të zgjedhur! I Dërguari i Allahut, vula e profetëve, Profeti Muhamed (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!*), si edhe

Ehli Bejti i tij i pastër (*Paqja qoftë mbi ta!*), na kanë lënë një trashëgimi madhështore, thëniet e tyre të bekuara, të cilat përfshijnë të gjithë jetën e njeriut. Nëse njeriu i lexon, i kupton dhe i zbaton këto thënie të begata në jetën e tij të përditshme, do t'i sigurojë vetes lumturinë në të dyja jetët.

Profeti Muhamed dhe Ehli Bejti i tij na nxisin që t'i mësojmë përmendësh hadithet e tyre, me qëllim që të bëhen pjesë e kulturës dhe e dukatës sonë dhe, kështu, të afrohemi tek Allahu i Madhëruar.

Në një hadith të ardhur nga imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*), thuhet: “Ai që mëson përmendsh dyzet hadithe, Allahu

do ta ringjallë në Ditën e Ringjalljes të ditur dhe jurist (fakih)”.
.....

Me këtë vlerësim për këtë pasuri të trashëguar nga Profeti Muhamed dhe Ehli Bejti, shoqata “Flladi” ka përzgjedhur, tubuar dhe përkthyer në gjuhën shqipe **“40 HADITHE PËR NDJENJËN E TURPIT”**.

Materiali është marrë nga:
www.almaaref.org

Allahu na mbarësoftë të gjithëve në ruajtjen dhe përhapjen e kësaj trashëgimie të vyer e të begatë të Profetit Muhamed dhe të familjes së tij të pastër!

NDJENJA E TURPIT ËSHTË STOLIA E MORALIT

Në ajetin 25 të sures “Kasas” Allahu
i Madhëruar thotë:

{فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَمِعَتْ
لَنَا فُلًا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ}

**“Atëherë njëra prej tyre erdhi tek ai duke
ecur me turp¹, dhe tha: ‘Babai im të fton,**

¹ Është fjala për turpin si ndjenjë e fuqishme
turbullimi a hutimi, që na lind kur gabojmë, kur
nuk e kemi bërë diçka mirë etj., ose frikë e druajtje e
madhe përpara dikujt.

**që të të shpërblejë për atë që na ujite.’
Dhe kur ai shkoi tek ai dhe ia tregoi
historinë, ai (babai) i tha: ‘Mos ki frikë, ti
ke shpëtuar nga populli mizor.’”**

Thirrja për t’u pajisur me virtyte dhe
sjellje të lartë morale ka qenë një nga
qëllimet më të rëndësishme të dërgimit të
Profetit (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi
të dhe mbi familjen e tij!*). Prandaj Profeti
Muhamed ka thënë: “Vërtet, unë jam
dërguar që të plotësoj moralet e mira.”²

Morali i mirë dhe besimi janë të
lidhur ngushtë me njëri-tjetrin. Profeti
Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin
mbi të dhe mbi familjen e tij!*) se ka thënë: “Më

² “Mekarimul Akhlak”, vëll. 1, f. 8.

i plotë në besim ndër besimtarët është ai që ka moralin më të mirë.”³

Prandaj, të dashur vëllezër dhe motra, besimi plotësohet përmes moralit të mirë.

Ndër virtytet e larta që është i lidhur ngushtë me besimin është edhe ndjenja e turpit.

Turpi nuk e lë njeriun të kryejë veprime të shëmtuara dhe të liga, e nxit atë të bëjë vepra të bukura dhe e bën atë të respektojë të drejtat e të tjerëve. Ai është një

³ “Uesailu Esh Shiati”, vëll. 12, f. 152.

nga dhuratat më të larta, që Allahu ia jep një robi.

Profeti ynë i nderuar (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “*Turpi nuk sjell gjë tjetër veçse mirësi.*”

Në një hadith tjetër thuhet: “*Turpi është vetëm mirësi.*”

Turpi është themeli i virtyteve morale, shtylla e degëve të besimit, është stolia e moralit, me të cilin plotësohet feja. Turpi është dëshmi e besimit dhe udhërrëfyes i njeriut drejt së mirës dhe udhëzimit.

Stolisja me ndjenjën e turpit, tregon për edukatën e njeriut të mirë, pastërtinë e zemrës dhe plotësimin e besimit të tij. Profeti (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi është një degë e besimit.”

Mungesa e turpit është si vdekja e zemrës dhe e shpirtit; sa më e gjallë të jetë zemra, aq më i plotë është turpi.

Turpi na mbron nga mëkatet dhe të këqijat; ai nxit për drejtësi dhe bindje. Pa turp, njerëzit bien në llumin e mëkateve dhe të të këqijave. Sa e madhe thënia e të dashurit të zemrave tona, Profetit Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të mbi të dhe mbi familjen e tij*): “Nuk ka

mbetur nga shembujt e profetëve (Paqja qoftë mbi ta!), veçse fjala: 'Nëse nuk ke turp, bëj ç'të duash.'" Nëse i hiqet turpi njeriut, besimi i tij pakësohet. Profeti Muhamed (Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka thënë: "Turpi dhe besimi janë të lidhur së bashku; kur largohet njëri prej tyre, largohet edhe tjetri."

Prej mirësive më të mëdha të ndjenjës së turpit është se ai të udhëheq drejt një Xhenneti që është i gjërë sa gjerësia e qiejve dhe e Tokës.

Profeti Muhamed ka sqaruar vlerën e veçantë të turpit mbi të gjitha virtytet e tjera, duke thënë: "Çdo fe ka një virtyt që e karakterizon, dhe virtyti i Islamit është turpi."

Turpi, të dashur vëllezër dhe motra, është virtyti i profetëve. i të dërguarve të Allahut, i eulijave të Allahut si dhe i atyre që kanë ndjekur rrugën e tyre. Profeti Muhamed (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë për profetin Musa (*Paqja qoftë mbi të!*): “Me të vërtetë, Musai ishte një burrë shumë i ndershëm dhe i turpshëm, aq sa nuk i shfaqej asnjë pjesë e trupit për shkak të turpit të tij.” Vetë Profeti Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), ai ishte në shkallën më të lartë të ndjenjës së turpit.

Ebu Said El Khuderij (*Allahu qoftë i kënaqur me të!*) ka thënë: “I Dërguari i Allahut kishte më shumë turp se një vajzë e virgjër në dhomën e saj. Kur ai e urrente

diçka, ne e kuptonim këtë nga fytyra e tij.”. Domethënë, kur nuk i pëlqente diçka, nuk e shprehte me fjalë se i vinte turp, por i ndryshonte çehrja, ngjyra e fytyrës dhe shokët e kuptonin se ai e urrente atë gjë.

Turpi është edhe një atribut i Allahut të Madhëruar e të Lartësuar. Allahu i Madhëruar është i turpshëm dhe bujar. Ai turpërohet kur robi i drejton duart drejt Tij në lutje, e Ai t’i kthejë bosh dhe të zhgënjyera. Në një Hadith Kudsij Allahu thotë: “Nuk më ka bërë drejtësi robi Im: Ai më lutet dhe Mua më vjen turp ta kthej (pa përgjigje), kurse; ai më kundërshton dhe nuk i vjen turp nga Unë.”

Haxhi Shejkh Vullnet **MERJA**

DYZET HADITHE

RRETH TURPIT

Si duhet kuptuar ndjenja e turpit

Hadithi 1

I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi është nga besimi, dhe besimi është në Xhenet. Paturpësia është nga vrazhdësia në sjellje, dhe vrazhdësia në sjellje është në Zjarr (në Xhehenem).”⁴

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء من الإيمان، والإيمان في الجنة، والبذاء من الجفاء، والجفاء في النار"

⁴ “Kenzul ‘Ummali”, i El Muttekij El Hindij, vëll. 3, f. 119.

Hadithi 2

Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Turpi është dritë. Thelbi i tij është në zemrën e besimit, dhe kuptimi i tij është shkrirja para çdo gjëje që mohohet nga njësimi i Zotit dhe njohja (e Tij).”⁵

قال الصادق عليه السلام: "الحياء نورٌ جوهره صدر الإيمان، وتفسيره التذويب عند كل شيء ينكره التوحيد والمعرفة"

⁵ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij, vëll. 68, f. 336, hadithi 19.

Hadithi 3

Është transmetuar se Es Sejkal ka thënë: Isha ulur tek Ebu Abdilahu, imam Sadiku, (*Paqja qoftë mbi të!*), dhe ai dërgoi një shërbëtor të tij joarab për një nevojë të një burrë. Shërbëtori shkoi dhe u kthye. Ebu Abdullahu nisi ta pyeste, por ai nuk e kuptoi atë disa herë. Es Sejkal: Kur pashë që ai nuk mund të shprehej mirë dhe nuk e kuptonte, mendova se Ebu Abdullahu do të zemërohej me të. Por, Ebu Abdullahu i hodhi një vështrim të mprehtë dhe pastaj tha: “Betohem në Allahun! Nëse ti ke vështirësi me gjuhën, nuk ke vështirësi në zemër.” Pastaj tha: “Vërtet, turpi dhe

ngatërrimi në të folur janë pjesë e besimit, ndërsa fjalët e pahijshme, vrazhdësia dhe të folurit pa kontroll janë pjesë e hipokrizisë.”⁶

عن الصيقل قال: كنت عند أبي عبد الله عليه السلام جالساً، فبعث غلاماً له أعجمياً في حاجةٍ إلى رجل. فانطلق ثم رجع. فجعل أبو عبد الله عليه السلام يستفهمه الجواب. وجعل الغلام لا يفهمه مراراً، قال: فلما رأيته لا يتعبّر 3 لسانه ولا يفهمه، ظننتُ أنَّ أبا عبد الله عليه السلام سيغضب عليه. قال: وأحدُّ أبو عبد الله النظرَ إليه ثم قال عليه السلام: أمَّا والله لئن كنتَ عيِّي اللسان فما أنتَ بعِيِّي القلبَ، ثم قال عليه السلام: إنَّ الحياءَ والعِيَّ من الإيمان، والفحشَ والبذاء والسلطنة من النفاق

⁶ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlsij”, vëll. 68, f. 336, hadithi 2.

Sa e rëndësishme është ndjenja e turpit

Hadithi 4

Është transmetuar se i Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi dhe besimi janë të lidhur së bashku. Kur njeriu zhvishet nga njëri prej tyre, zhvishet edhe nga tjetri.”⁷

⁷ “Uesailu Esh Shiati”, i El Hurr El Amilij, vëll. 12, kapitulli pëlqyeshmëria e turpit, hadithi 11.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء والإيمان في قرنٍ واحدٍ، فإذا سلب أحدهما تبعه الآخر"

Hadithi 5

Është transmetuar se i Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi është stoli, devotshmëria është fisnikëri, varka më e mirë është durimi; pritja e lehtësimit nga Allahu i Madhëruar është adhurim.”⁸

⁸ “Kenzul ‘Ummali”, i El Muttekij El Hindij, vëll. 3, f. 119.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء زينة، والتقوى كرم، وخير المركب الصبر،
وانتظار الفرج من الله عز وجل عبادة"

Hadithi 6

Është transmetuar se i Dërguari i Allahut
(Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe
mbi familjen e tij!) ka thënë: "Turpi është e
gjithë feja."⁹

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء هو الدين كله"

⁹ "Kenzul 'Ummali", i El Muttekij El Hindij, vëll. 3,
f. 119.

Hadithi 7

Është transmetuar se i Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Vulgariteti nuk është futur kurrë në diçka pa e shëmtuar atë, as turpi nuk është futur në diçka pa e zbukuruar atë.”¹⁰

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "ما كان الفحش في شيء قط إلا شانه، ولا كان الحياء في شيء قط إلا زانه"

¹⁰ “Uesailu Esh Shiati”, i El Hurr El Amilij, vëll. 5, kapitulli pëlqyeshmëria e veshjes së rrobave të trasha, hadithi 2.

Hadithi 8

Është transmetuar se imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Nuk ka besim ai që nuk ka turp; nuk ka pasuri ai që nuk di të administrojë nuk ka të re për atë që nuk e ruan veshjen e tij.”¹¹

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: " لا إيمان لمن لا حياء له، ولا مال لمن لا تقدير له، ولا جديد لمن لا خلق له "

¹¹ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij”, vëll. 68, f. 334, hadithi 14.

Turpi është në dy lloje

Hadithi 9

I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi është dy llojesh: turpi nga arsyeja dhe turpi nga marrëzisë. Turpi nga arsyeja është dituri, ndërsa turpi nga marrëzia është padituri.”¹²

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء حياءان، حياء عقلي، وحياء حمق، فحياء العقل هو العلم. وحياء الحمق هو الجهل"

¹² “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij”, vëll. 68, f. 331, hadithi 6.

Dy aspekte të turpit

Hadithi 10

Transmetohet nga imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*), nga etërit e tij (*Paqja qoftë mbi ta!*), se i Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpi ka dy forma: Njëra është dobësia, tjetra është forca, Islami dhe besimi.”¹³ (*Ky hadith tregon se ndjenja e turpit mund të jetë e ndarë në dy lloje: ajo që buron*

¹³ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij”, vëll. 68, f. 334, hadithi 20.

nga dobësia dhe frika, dhe ajo që është shenjë e forcës morale, besimit dhe përkushtimit ndaj vlerave islame.)

عن الصادق عليه السلام عن آبائه عليهم السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "الحياء على وجهين، فمنه الضعف، ومنه قوة وإسلام وإيمان"

A- Turpi para Allahut të Lartësuar

Hadithi 11

I thanë të Dërguarit të Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*): O i Dërguar i Allahut, këshillona! I Dërguari i Allahut tha: “Ki turp nga Allahu, ashtu siç ke turp nga njeriu punëdrejtë nga populli jot.”¹⁴

قيل للنبي: أوصني قال صلى الله عليه وآله وسلم: "استحي من الله كما تستحي من الرجل
الصالح من قومك"

¹⁴ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij, vëll. 68, f. 336, hadithi 20.

Hadithi 12

Është transmetuar nga imam Sadiku, nga etërit e tij (*Paqja qoftë mbi ta!*), se i Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Turpërohuni nga Allahu me një turp të vërtetë!” – Ata thanë: “E çfarë të bëjmë, o i Dërguar i Allahut?” – Ai tha: “Nëse do ta bëni (këtë), atëherë askush prej jush të mos e kalojë natën pa e pasur vdekjen para syve...”¹⁵ (*Ky hadith nxit besimtarët të kenë një ndjenjë të thellë të përgjegjësisë dhe*

¹⁵ “Biharul Anuar” i eruditit El Mexhlisij, vëll. 68, f. 336, hadithi 9.

*vetëdijes para Allahut, duke kujtuar gjithmonë
vdekjen dhe përgatitjen për jetën tjetër.)*

عن الصادق عليه السلام عن آبائه عليهم السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله
وسلم: استحيوا من الله حق الحياء، قالوا: وما نفعل يا رسول الله؟ قال: فان كنتم فاعلين
فلا يبيتن أحدكم إلا وأجله بين عينيه..."

B- Turpi para të Dërguarit të Allahut
(Paqa qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!)
për veprat tona

Hadithi 13

Është transmetuar nga imam Muhamed El Bakir *(Paqja qoftë mbi të!)*: “Veprat e robve paraqiten para Profetit tuaj çdo pasdite të ditës së enjte. Le të ketë turp secili prej jush nëse i paraqet Profetit veprën e shëmtuar.”¹⁶

¹⁶ “Uesailu Esh Shiati”, i El Hurr El Amilij, vëll. 16, kapitulli për domosdoshmërinë e kujdesit ndaj paraqitjes së veprave, hadithi 18.

عن أبي جعفر عليه السلام قال: "إن أعمال العباد تُعرض على نبيكم كلَّ عشية خميس.
فليستحي أحدكم أن يعرض على نبيه العمل القبيح"

Paraqitja e veprave para Profetit dhe imamëve

Hadithi 14

Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Veprat paraqiten të enjten para të
Dërguarit të Allahut (*Paqja e bekimet e
Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*)
dhe para Imamëve (*Paqja qoftë mbi ta!*).”¹⁷

قال أبو عبد الله عليه السلام: "تُعرض الأعمال يوم الخميس على رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم وعلى الأئمة عليهم السلام"

¹⁷ "Uesailu Esh Shiati", vëll. 16, hadithi 19.

Një shpjegim i një ajeti të Kur'anit

Hadithi 15

Burejde El 'Axxhelii ka transmetuar: "Isha tek imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe e pyeta për fjalën e Allahut të Lartësuar: **"Dhe thua: Punoni! Sepse Allahu, i Dërguari i Tij dhe besimtarët do t'i shohin veprat tuaja,"** (Sure "Teube", ajeti 105). Imami tha: "Bëhet fjalë për ne."¹⁸ (*Hadithi 14 dhe hadithi 15 tregojnë se veprat tona i paraqiten të Dërguarit dhe Imamëve të*

¹⁸ "Uesailu Esh Shiatî", vëll. 16, hadithi 20.

pagabueshëm. Atëherë, duhet të kemi turp të paraqesim vepra të këqija para tyre.)

عن بريد العجلي قال: كنت عند أبي عبد الله عليه السلام فسألته عن قول الله عز وجل
"وَقُلْ اْعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ"³. قال عليه السلام: إيانا عنى "

C- Ndjenja e turpi nga melekët

Hadithi 16

I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Le të ketë turp secili prej jush nga dy melekët e tij që janë me të, ashtu siç ka turp nga dy të ndershëm prej fqinjëve të tij, sepse ata (melekët) janë me të natën dhe ditën.”¹⁹

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "ليسبح أحدكم من ملكيه اللذين معه، كما يستحي من رجلين صالحين من جيرانه، وهما معه بالليل والنهار"

¹⁹ “Uesailu Esh Shiatî”, vëll. 16, hadithi 18.

Kush ka turp nga njerëzit ka turp nga Allahu

Hadithi 17

I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Kush nuk ka turp nga njerëzit, nuk ka turp as nga Allahu i Lartësuar.”²⁰

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "من لا يستحي من الناس لا يستحي من الله تعالى"

²⁰ “Kenzul Ummali” i Mettekij El Hinduj, vëll. 3, f. 122.

Dallimi i shokëve të këqij

Hadithi 18

Është transmetuar se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Shokët më të këqij janë ata që nuk kanë turp nga njerëzit dhe nuk kanë frikë nga Allahu.”²¹

²¹ “Ujunul Hikemi uel Meuaidhi” i Ali ibn Muhamed El Lejthi, f. 294 (cituar nga libri “Gurarul Hikemi”).

عن علي عليه السلام: " شر الأصحاب (الأشرار) من لا يستحي من الناس ولا يخاف من الله "

Turpi më i bukur është turpi nga vetvetja

Hadithi 19

Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
"Turpi më i bukur është turpi që ke nga vetvetja."²²

²² "Ujunul Hikemi uel Meuaidhi" i Ali ibn Muhamed El Lejthi, f. 121 (cituar nga libri "Gurarul Hikemi".

قال علي عليه السلام: "أحسن الحياء استحياءك من نفسك"

Personaliteti dhe turpi nga vetvetja

Hadithi 20

Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
"Që ta kesh të plotë personalitetin duhet të
kesh turp nga vetvetja."²³

قال علي عليه السلام: "من تمام المروءة أن تستحيي من نفسك"

²³ "Ujunul Hikemi uel Meuaidhi" i Ali ibn Muhamed El Lejthi, f. 472 (cituar nga libri "Gurarul Hikemi").

Nuk duhet pasur turp të pyesësh për të kuptuar të drejtën

Hadithi 21

Është transmetuar se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Disa gra shkuan te njëra nga bashkëshortet e Profetit (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) dhe biseduan me të për diçka. Ajo i tha të Dërguarit të Allahut: ‘O i Dërguar i Allahut! Këto gra kanë ardhur të të pyesin për diçka, që kanë turp ta thonë.’ Profeti

tha: “Le të pyesin për çfarë të duan, sepse Allahu nuk ka turp nga e vërteta...”²⁴

عن علي عليه السلام أنه قال: "أتى نساءً إلى بعض نساء النبي صلى الله عليه وآله وسلم فحدثها، فقالت لرسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: يا رسول الله: إن هؤلاء نسوة جئن يسألنك عن شيء يستحيين من ذكره، قال: ليسألن عما شئن، فإن الله لا يستحي من الحق..."

²⁴ “De’a’imul Islami”, i autorit Kadij En Nu’man El Maghribij, vëll. 1, f. 115.

I paditur nuk duhet të ketë turp të mësojë

Hadithi 22

Është transmetuar nga imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) nga i ati i tij, se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Nuk duhet të ketë turp i padituri, për të mësuar.”²⁵

عن أبي عبد الله عن أبيه عليهم السلام قال: قال علي عليه السلام في كلام له: "لا يستحي الجاهل إذا لم يعلم أن يتعلم"

²⁵ “Biharul Anuari”, i eruditit El Mexhlisij, vëll. 1, f. 176, hadithi 45.

Hadithi 23

Imam Zejnul Abidini (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: "Kije frikë Allahun për shkak të pushtetit të Tij mbi ty, dhe ki turp prej Tij për shkak të afërsisë së Tij me ty."²⁶

قال الإمام زين العابدين (عليه السلام) : خف الله تعالى لقدرته عليك ، واستحي منه
لقربه منك .

²⁶ "Biharul Anuar, vëll. 71, f. 336, hadithi 22

Nuk duhet pasur turp të thuash të vërtetën

Hadithi 24

Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Kush ka turp të thotë të vërtetën, është
budalla.”²⁷

²⁷ “Ujunul Hikemi uel Meuaidhi” i Ali ibn Muhamed El Lejthi, f. 440 (cituar nga libri “Gurarul Hikemi”.

قال علي عليه السلام: "مَنْ اسْتَحْيَى مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحَقُّ"

Nuk është turp të thuash “Nuk di”

Hadithi 25

Është transmetuar se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Askush nga ju të mos shpresojë në askënd tjetër përveçse në Zotin e tij dhe të mos ketë frikë nga asgjë tjetër, përveçse nga mëkati i tij. Askush të mos ketë turp, kur e pyesin për diçka që

nuk e di, të thotë: 'Nuk e di'. Dhe askush të mos ketë turp, të mësojë atë që nuk e di."²⁸

قال علي عليه السلام في النهج: " لا يرجو أحد منكم إلا ربه، ولا يخاف إلا ذنبه، ولا يستحي أحد إذا سئل عما لا يعلم أن يقول لا أعلم. ولا يستحي أحد إذا لم يعلم الشيء أن يتعلمه "

²⁸ "Nehxhul Belaga", Muhamed Abduh, vëll. 4, porosia e imamit për pesë gjëra, f. 18.

Dijetari duhet të thotë “nuk e di”, kur nuk e di diçka

Hadithi 26

Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka transmetuar nga i ati tij, se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Dijetari nuk duhet të ketë turp që, kur e pyesin për diçka që nuk e di, të thotë: ‘Nuk kam dije për këtë’.”²⁹

عن أبي عبد الله عن أبيه عليهم السلام قال: قال علي عليه السلام في كلام له: "لا يستحي العالم إذا سئل عما لا يعلم أن يقول: لا علم لي به"

²⁹ “El Mahasin, i autorit Ahmed ibn Khalid El Barkij, vëll. 1, kapitulli i risive, f. 207, hadithi 66.

Nuk duhet pasur turp të përpiqesh për jetesës

Hadithi 27

Është transmetuar se imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Kush nuk ka turp të kërkojë jetesën, i lehtësohen shpenzimet, mendja i qetësohet dhe familja e tij jeton mirë. Kush heq dorë nga kjo botë (me synim për Ahiretin), Allahu mbjell në zemrën e tij urtësinë, ia bën gjuhën të rrjedhshme për të folur me urtësi, e bën të shohë të metat e kësaj bote, sëmundjet dhe

ilaçet e saj dhe e nxjerr atë nga kjo jetë të shëndetshëm për në Shtëpinë e Paqes (Xhennetin).”³⁰

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: "من لم يستحي من طلب المعاش خُت مؤونته، ورخى باله، ونعم عياله. ومن زهد في الدنيا أنبت الله الحكمة في قلبه، وانطلق بها لسانه، وبصره عيوب الدنيا، داءها ودواءها، وأخرجه منها سالماً إلى دار السلام"

³⁰ "Theuabul A'mali", i Sadukut, f. 167.

T'i shërbesh mysafirit nuk është turp

Hadithi 28

Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Për tri gjëra nuk duhet të kihet turp:

- 1- T'i shërbejë burri mysafirit të tij,
- 2- Të ngrihesh nga vendi për babanë ose mësuesin.

3- Të kërkosh të drejtën, edhe nëse është pakët.”³¹

قال علي عليه السلام: "ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحَيَّ مِنْهُنَّ: خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ، وَقِيَامُهُ عَنْ مَجْلِسِهِ لِأَيِّهِ وَمَعْلَمُهُ، وَطَلَبُ الْحَقِّ وَإِنْ قَلَّ"

³¹ "Mustedrekul Uesaili", i Mirza En Nurij, vëll. 16, kapitulli i pëlqyeshmërisë për ngrënien bashkë me mysafirin, f. 260, hadithi 2.

Dhënia e paktë nuk është turp

Hadithi 29

Prijësi i besimtarëve, imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Koprracia është turp, frika është mangësi. Ji bujar, por jo pa masë; ji i matur në shpenzime, por jo koprrac! Mos ki turp të japësh pak, sepse mosdhënia është edhe më keq se dhënia e paktë.”

Në vazhdim, shton: “Habitem me koprracin: Ai nxiton drejt varfërisë që kërkon t’i ikë, i ikën pasurisë që e kërkon, jeton në këtë botë jetën e të varfërve dhe në Botën Tjetër do të japë llogari si i pasur.

Koprracia është tubuesja e të gjitha të metave dhe është si një kapistër që e tërheq njeriun drejt çdo të keqeje.”³²

قال أمير المؤمنين عليه السلام: "البخل عارٌ، والجبن منقصة، كن سمحاً ولا تكن مبذراً وكن مقدراً ولا تكن مقترأً، (ولا تستح من أعطاء القليل، فإنَّ الحرمان أقلّ منه). عجبت للبخل يستعجل الفقر الذي هرب منه، ويفوته الغنى الذي إتيه طلب، فيعيش في الدنيا عيش الفقراء، ويحاسب في الآخرة حساب الأغنياء. البخل جامع لمساوئ العيوب، وهو زمام يقاد به إلى كلّ سوء"

³² "Nehxhul Belaga", Muhamed Abduh, vëll. 4, f. 15; dhe "Rreudatul Uaidhijne" i autorit El Fettal En Nijisaburij", kreu i el chudu ue es sekhai, f. 385.

Gruaja e mirë e ruan ndjenjën e turpit në momentin e duhur

Hadithi 30

Është transmetuar se imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Më të mirat nga gratë tuaja janë ato që, kur janë vetëm me bashkëshortin e tyre, e heqin mburojën e turpit për të, dhe kur janë të veshura për të tjerët, vënë mbi vete mburojën e turpit.”³³

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: "خير نساءكم التي إذا خلّت مع زوجها خلعت له درع الحياء، وإذا لبست لبست معه درع الحياء"

³³ “El Kafij”, i El Kulejnij, vëll. 5, kapitulli “Gratë më të mira”, f. 324, hadithi 2.

Ndjenja e turpit është normë islame

Hadithi 31

Profeti Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë
“Vërtet, turpi është nga normat (rregullat) e Islamit.”³⁴

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله) : إن الحياء من شرائع الإسلام.

³⁴ “Kenzul ‘Ummāl”, nr. 5772.

Ndjenja e turpit është koka e virtyteve

Hadithi 32

Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Me të vërtetë, virtytet e mira janë të ndërlidhura me njëra-tjetrën. Allahu i ndan ato si të dojë: mund të jenë te një burrë, por jo te i biri i tij; mund të jenë te një rob, por jo te zotëria i tij. Ato janë: të qenët i sinqertë në fjalë, ndershmëria ndaj njerëzve, dhënia e ndihmës atij që kërkon, kthimi i mirësisë me mirësi, kryerja e amanetit, lidhja me të afërmit, dashamirësia ndaj fqinjit dhe

shokut, mikpritja e mysafirit, - dhe koka e të gjitha këtyre është turpi.”³⁵

قال الإمام الصادق (عليه السلام): " إن خصال المكارم بعضها مقيد ببعض ، يقسمها الله حيث يشاء ، تكون في الرجل ولا تكون في ابنه ، وتكون في العبد ولا تكون في سيده : صدق الحديث ، وصدق الناس ، وإعطاء السائل ، والمكافأة بالصنائع ، وأداء الأمانة ، وصلة الرحم ، والتودد إلى الجار والصاحب ، وقرى الضيف ، ورأسهن الحياء ."

³⁵ “Amālī Etl Tūsij: 301 / 597.

Hadithi 33

I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: "Sa për turpin, prej tij burojnë butësia, mëshira, mbikëqyrja e Allahut në fshehtësi dhe haptasi, siguria, largimi nga e keqja, buzëqeshja, bujaria, fitorja dhe lavdërimi i mirë i njeriut ndër njerëz. Këto janë rezultatet që arritën të mençurit përmes turpit. Lum për atë që pranon

këshillën e Allahut dhe ka frikë nga turpërimi (para Tij)."³⁶

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله) : أما الحياء فيتشعب منه اللين ، والرأفة ، والمراقبة لله في السر والعلانية ، والسلامة ، واجتناب الشر ، والبشاشة ، والسماحة ، والظفر ، وحسن الثناء على المرء في الناس ، فهذا ما أصاب العاقل بالحياء ، فطوبى لمن قبل نصيحة الله وخاف فضيحته.

³⁶ "Tuhaful 'Ukuli", f. 17.

Hadithi 34

Imam Kadhimi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: "Allahu e mëshiroftë atë që ka turp nga Allahu me një turp të vërtetë: që ruan kokën dhe gjithçka që përmban ajo, barkun dhe atë që përmban; që kujton vdekjen dhe kalbjen (në varr); dhe e di se Xheneti është i rrethuar me vështirësi, ndërsa Zjarri është i rrethuar me epshe."³⁷

قال الإمام الكاظم (عليه السلام) : رحم الله من استحيى من الله حق الحياء ، فحفظ الرأس وما حوى ، والبطن وما وعى ، وذكر الموت والبلى ، وعلم أن الجنة محفوفة بالمكاره والنار محفوفة بالشهوات.

³⁷ "Biharul Anuar", vëll. 78, fq. 305, hadithi 1

Hadithi 35

Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
" Nuk ka asnjë të mirë në atë atë njeri që
nuk ka turp nga veprat e shëmtuara, nuk
përmbahet kur i thinjen flokët (nga
pleqëria), dhe nuk ka frikë nga Allahu në
fshehtësi."³⁸

عن الصادق عليه السلام عن آبائه عليهم السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: استحيوا من الله حق الحياء، قالوا: وما نفعل يا رسول الله؟ قال: فان كنتم فاعلمين فلا يبيتن أحدكم إلا وأجله بين عينيه، وليحفظ الرأس وما حوى، والبطن وما وعى، وليذكر القبر والبلى، ومن أراد الآخرة فليدع زينة الحياة الدنيا.

³⁸ Bihārul Anuār, vëll. 78, f. 206, hadithi 62

**Allahu e ka ndaluar hyrjen në Xhenet për
ata që flasin me fjalë të pahijshme**

Hadithi 36

Është transmetuar nga Prijësi i besimtarëve, imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) se Profeti (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Allahu e ka ndaluar Xhenetin për çdo gojështurur që nuk ka turp dhe nuk e shqetëson se çfarë thotë apo çfarë i thonë

atij. Nëse e kërkon, do ta gjeni atë vetëm në ligësi ose në shërbim të shejtanit....”³⁹

عن أمير المؤمنين عليه السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "إِنَّ اللَّهَ حَزَمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ غَاشٍ بَنِيءٍ، قَلِيلَ الْحَيَاءِ، لَا يَبَالِي مَا قَالَ، وَلَا مَا قِيلَ لَهُ. فَإِنَّكَ إِنْ فَتَّشْتَهُ لَمْ تَجِدْهُ إِلَّا لَغِيَةً أَوْ شَرَكَ شَيْطَانٍ..."

³⁹ “El Kafij”, i autorit El Kulejni, vëll. 2, kapitulli “Fjalët e shëmtuara”, f. 324, hadithi 3.

Është turp të zbulosh trupin

Hadithi 37

Është transmetuar se Profeti Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka parë një njeri që po lahej. Po e shihnin edhe të tjerët. Profeti tha: “O njerëz, Allahu i do ata që janë të turpshëm dhe të mbrojtur. Njeri që lahet, le të fshihet nga sytë e njerëzve, sepse turpi është zbukurimi i Islamit.”⁴⁰

⁴⁰ “Mustedrekul Uesaili”, i autorit Mirza En Nurij, vëll. 1, kapitulli për gjërat e rralla që lidhen me xhynybin, f. 488, hadithi 13.

عن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: "أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ يَغْتَسِلُ بِحَيْثُ يَرَاهُ النَّاسُ. فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ عِبَادَهُ الْحَيَاءُ وَالسَّتْرُ، فَأَيْكُمْ اعْتَاسِلُ فَلْيَتَوَارَ مِنَ النَّاسِ فَإِنَّ الْحَيَاءَ زِينَةُ الْإِسْلَامِ"

Hadithi 38

Profeti Muhamed (*Paqja e bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë “Vërtet, Allahu e do njeriun që ka turp dhe që ruan nderin, dhe e urren atë që është i paturpshëm dhe që kërkon (lëmoshë) duke u betuar.”⁴¹

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله) : إن الله يحب الحي المتعفف ، ويبغض البذي السائل الملحف.

⁴¹ “Amālī” i Et ʿūsij, f. 39, hadithi 43

Pasojat që vijnë kur zbehet ndjenja e turpit

Hadithi 39

Është transmetuar se imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: “Kush flet shumë, bën më shumë gabime. Kush bën shumë gabime, humb ndjenjën e turpit. Kush humb ndjenjë e turpit, humb vetëdijen. Kush

humb vetëdijen, i vdes zemra. Kush e ka zemrën të vdekur, do të shkojë në Zjarr.”⁴²

قال علي عليه السلام: " مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ خَطْوُهُ. وَمَنْ كَثُرَ خَطْوُهُ قَلَّ حَيَاؤُهُ. وَمَنْ قَلَّ حَيَاؤُهُ قَلَّ وَرَعُهُ. وَمَنْ قَلَّ وَرَعُهُ مَاتَ قَلْبُهُ. وَمَنْ مَاتَ قَلْبُهُ دَخَلَ النَّارَ "

⁴² “Nehxhul Belaga, Muhamed Abduh, vëll. 4, Ngushëllimi i imam Aliut për Ash’athin për djalin e tij’ f. 81.

Hadithi 40

Imam Kadhimi (*Paqja qoftë mb të!*) ka thënë:
“Kini turp nga Allahu në fshehtësitë, ashtu
siç keni turp nga njerëzit në dukje.”⁴³

قال الإمام الكاظم (عليه السلام) : استحيوا من الله في سرائركم كما تستحيون من الناس
في علانيتك.

⁴³ Tuhaful ‘Ukuli, fq. 394

اسم الكتاب: اربعون حديثا عن الحياء

مترجم: الشيخ ولنت (عباس) مريا

التصحيح الادبي: پروفيسور خيرى شھو

التصحيح اللغوى: اسراء مريا

الإخراج النهائي: صبريه فزا

الغلاف: صبريه فزا

الناشر: جمعيت نسيم

تیرانا: 2025